

הנחיות למצגת "שלום כיתה א"

קהל היעד: כיתות א'

הרעיון

העבודה עם המצגת בשבוע הראשון ללימודים תסייע בהסתגלות לכיתה א'. תלמידי כיתה א' ילמדו להכיר טוב יותר זה אז זה ואת מחנכת הכיתה. הפעילות החווייתית שמזמנת המצגת יכולה לסייע בהפגת החששות של התלמידים מן הימים הראשונים בבית הספר, ולעודד תלמידים להיפתח בפני חבריהם לכיתה.

השבוע הראשון בכיתה א' הוא שבוע הסתגלות למסגרת חדשה הכוללת בתוכה מרכיבים רבים. רכיב משמעותי הוא המסגרת הקטנה, הכיתתית, הכוללת את התלמידים ואת המחנכת. יצירת היכרות מעמיקה בין המחנכת לתלמידים ובינם לבין עצמם תסייע לתלמידים לחוות הסתגלות קלה ונעימה יותר.

המטרות

1. לעודד את התלמידים להיפתח ולהכיר את חבריהם לכיתה.
2. לעזור לתלמידים להבין את הכוח שיש בתחושת שייכות לקבוצת "הכיתה".
3. לגרום לתלמידים לחוש בנוח בחברת הילדים בכיתה ובנוכחות המורה.

רקע

הכניסה לכיתה א' כרוכה במעבר למסגרת שונה במבנה הפיסי והאנושי ובדרישות הלימודיות, ההתנהגותיות והחברתיות.

בעיני חלק מהילדים הכניסה לכיתה א' נתפסת כמצב מאיים הגורם לחרדה. המעבר בין מסגרות חינוכיות מאלץ את התלמידים להעריך מחדש את יכולתם, ותהליך כזה עלול ליצור חרדה מפני שהתלמידים צריכים להתרגל לחברים חדשים, למורים חדשים ולהרגלים חדשים.

מהידע המצטבר בספרות המחקר ומהעבודה בשטח עולה שכדי לרכך את המעבר מגן חובה לכיתה א' וכדי לאפשר הסתגלות קלה יותר לתלמידים, על המורה להשרות אווירה של רוגע וביטחון בכיתה, לעודד את התלמידים ולהיות קשוב לתחושותיהם, ולנסות ליצור אווירה של קבלה חברתית ושייכות.

שיעור פתיחה שכולל את העקרונות הללו יהיה שיעור משמעותי לתחילתה של יצירת כיתה אכפתית, מגובשת ומכילה.

המצגת המוצעת כאן כוללת משחק שהשתתפות בו נערכת בצורת שיח או ציור.

אם הדבר אפשרי, ניתן לסדר את הכיתה בצורת ח' או במעגל, וכך לאפשר לתלמידים לראות זה את פניו של זה וליצור "סבב" של שיח בצורה קלה יותר.

שקופית 1

השקופית הראשונה והפותחת מציגה שני תלמידים ביום הראשון בכיתה א'. הכותרת "שלום כיתה א'" מופיעה וייתכן כי ילדים רבים ידעו לקרוא אותה. שני התלמידים המוצגים הם בן ובת, ודרך מחשבותיהם נכלל לפתח עם התלמידים דיון קצר על התחושות שלהם בימים הראשונים ללימודים, ימים שבהם הם מגלים לראשונה מהי כיתה, מהו בית ספר, מיהם הילדים האחרים שנמצאים עמם בכיתה, מיהי המורה וכו'. אמרו לילדים כי בתמונות מופיעים התלמידים מיכל ושי וזה יומם הראשון בכיתה א'. בקשו מאחד הילדים ללחוץ על אחת הדמויות (או לחצו בעצמכם).

כאשר נלחץ על דמות הבת יופיע ויישמע המלל הבא: "אני מיכל והיום אני מתחילה כיתה א'. אני מתרגשת מאוד וגם קצת פוחדת. כל הלילה לא הצלחתי לישון, חשבתי אילו חברים יהיו לי ומה נעשה בכיתה..."

כאשר נלחץ על דמות הבן יופיע ויישמע המלל הבא: אני שי והיום אני מתחיל כיתה א'. אני שמח כל כך שסוף-סוף אהיה תלמיד כמו האחים הגדולים שלי! אני מקווה שלא נקבל הרבה שיעורי בית..."

אם אין רמקולים בכיתה, תוכלו להקריא לתלמידים את דבריהם של שי ומיכל. מומלץ לקיים דיון בכיתה לאחר האזנה לאחד מהילדים, ולאחר מכן להאזין לילד האחר. מטרת הדיון היא לעודד השתתפות פעילה ולאפשר לתלמידים לשתף בתחושותיהם. יש לתת לגיטימציה לכל הרגשה שעולה ולאפשר דיון שיכבד את כלל התלמידים:

- מה דעתכם על מה שאמרה מיכל?
- מה דעתכם על מה שאמר שי?
- מישהו פה מרגיש כמו מיכל? מישהו מרגיש כמו שי?
- מה היו המחשבות שלכם לפני היום הראשון שלכם בבית הספר? למה ציפיתם?

כדאי מאוד שהמורה תהווה דוגמה אישית, ותשתף כיצד היא מרגישה בימים אלו של תחילת השנה.

- אפשר לעשות סבב שבו כל תלמיד ישלים את המשפט: "קוראים לי... ואני מרגיש...". כדי לעזור לתלמידים להתמצא בשמות, אפשר לבקש מכל תלמיד לחזור על השם של התלמיד שדיבר לפניו.
- כדאי לשקף לתלמידים את הדמיון בתחושות שלהם: "יש כאן כמה ילדים שאמרו שהם מתרגשים ויש כאלה שאמרו שהם חוששים. זה טבעי מאוד כשמתחילים משהו חדש. כבר מחר תרגישו הרבה יותר נינוחים ובטוחים במקום שלכם כאן".

שקופית 2

בשקופית זו תוכל הכיתה לצפות יחד בקליפ קצר המתאר את קורותיה של נעמי ביום הראשון בבית הספר. הסרטון מעביר בצורה קולחת ונעימה את החששות ואת ההתרגשות שחווה נעמי לפני שהיא מגיעה לבית הספר וכן במהלך היום עצמו. אם התלמידים יהיה מעוניינים, אפשר לצפות בסרטון פעם נוספת.

לאחר הצפייה אפשר לקיים שיח קצר עם הילדים ולהיעזר בשאלות הבאות:

- מה חשבתם על הסרטון?
- תארו כיצד נראה אצלכם הבוקר הראשון ללימודים.
- ממה לדעתכם חששה נעמי?
- מה לדעתכם עזר לנעמי להתמודד עם הפחדים והחששות שלה מהיום הראשון?
- כיצד אמא ואבא של נעמי עזרו לה?

שקופית 3

בשקופית זאת מופיע משחק שנקרא "בואו נכיר!".

המשחק מיועד ליצירת היכרות מעמיקה יותר בין התלמידים בכיתה ובנים לבין המורה.

המשחק כולל קטגוריות שונות, כאשר בכל קטגוריה מופיעה שאלה שתסייע להכיר טוב יותר את הילד שיענה עליה. על לוח המשחק מופיע גלגל, ובכל פעם שתלמיד ילחץ על כפתור הסיבוב הגלגל יסתובב וייעצר על אחת הקטגוריות. הקטגוריות במשחק עוסקות בשם הפרטי, במשפחה, בתחביבים, בגידול חיות ובמאכלים אהובים.

בכל פעם יש להזמין ילד אחר שילחץ על הכפתור שמסובב את

גלגל המשחק. לאחר שנבחרת קטגוריה יש ללחוץ על התמונה שלה ותפתח שקופית עם שאלה. ניתן לאפשר לילד שלחץ על כפתור הסיבוב להיות הראשון שמשיב על השאלה ומשתף את חבריו. גם המורה יכול לשתף מחוויותיו או מתחושותיו האישיות וכך התלמידים ילמדו להכירו וירגישו נוח יותר.

ניתן לשלב את הילדים במשחק בדרכים הבאות:

- לחלק מראש דפים לבנים ובכל פעם שעולה שאלה במשחק לבקש מהתלמידים לצייר את תשובתם. לאחר מכן אפשר לשאול מי רוצה לשתף בתשובתו או להראות את הציור לכיתה.
- לבצע סבב שבו כל תלמיד (אם הוא מעוניין) ישתף את הכיתה בתשובה לשאלה שהופיעה.

- לתת בכל פעם לילדים אחדים לשתף בתשובותיהם.
- ניתן להזמין את הילד המשתף לעמוד בפני הכיתה ולספר תחילה מהו שמו ומאיזה גן הגיע.
- אפשר להגיד לילדים שקדמת הכיתה היא כמו במה במופע, וכי שאר הילדים באותו הרגע הם הקהל.

ניתן להיעזר בשאלות האלה:

- האם יש פה עוד מישהו שחושב/מרגיש/חווה את מה ש-X סיפר לנו?
- מישהו רוצה לשתף איך זה אצלו?

שקופיות המשחק:

1. קטגוריה – השם הפרטי שלי

השאלה שמופיעה היא: **מה שמכם ומדוע בחרו לקרוא לכם בשם זה?**
 בהזדמנות זו ניתן לציין ילדים בכיתה ששמותיהם זהים ולשאול כל אחד מהו המקור לשמו.
 אפשר להציע כי מאחורי כל שם יש סיפור, ולשאול מי מוכן לשתף בסיפור השם שלו.
 המורה יכולה לספר על שמה ומקור בחירתו, ולשאול לדוגמה: "האם יש כאן עוד מישהו שקראו לו על שם פרח?" או: "האם למישהו נוסף קראו על שם סבתו?".
 שאלות נוספות:

האם יש לכם שם חיבה? איך תרצו שנקרא לכם כאן בכיתה? (כדאי לשים לב להגייה מועדפת – במלעיל או במלרע, ולאפשר לתלמידים לבקש שיקראו להם בשם החיבה שקוראים להם בבית)

2. קטגוריה – בעלי חיים

השאלה שמופיעה היא: **האם אתם מגדלים בעלי חיים? איזה?**

כדי לעודד את הילדים לשתף ניתן לשאול:

- יש כאן מישהו שמגדל כלב/חתול/אוגרים?
- האם יש כאן מישהו שמגדל חיה אחרת?
- האם יש כאן מישהו שהיה רוצה לגדל בעל חיים אבל זה לא מתאפשר לו כרגע? איזו חיה הוא היה רוצה לגדל?
- האם מישהו רוצה לספר לנו על בעל חיים שיש לו או שהיה לו?
- מהי החיה האהובה עליכם?

אפשר לציין בקול רם את הילדים שסיפרו על בעל חיים זהה.

שהם מגדלים כדי להעמיק את המכנה המשותף בין ילדים בכיתה.

רצוי כי המורה תספר אם יש בעל חיים ברשותה ותשתף את הכיתה בחוויה מגידולו.

3. קטגוריה – מאכל אהוב

השאלה שמופיעה היא: ספרו לכולם מהו המאכל האהוב עליך.

אם התלמידים חוששים או מתביישים להשתתף, ניתן לעזור להם ולשאול:

- האם יש כאן מישהו שאהב צ'יפס?
- "אני מאוד אוהבת לאכול פיצה, האם יש כאן עוד מישהו כמוני?"
- מתי בפעם הראשונה טעמתם את המאכל שאתם הכי אוהבים?
- האם לדעתכם כל הילדים אוהבים המבורגר/נקניקיות/גלידה? מהשאלה הזאת אפשר להגיע לתובנות כי כפי שכולנו שונים זה מזה, כך לכל אחד מאיתנו טעם שונה וזיקה שונה למאכלים.
- ניתן להרחיב ולשאול: מה מכיל הכריך שהבאתם היום לכיתה?

x ספרו לכולם מהו המאכל האהוב עליכם

לחצו על ה-x לחזרה.

להגיע לתובנות כי כפי שכולנו שונים זה מזה, כך לכל אחד מאיתנו טעם שונה וזיקה שונה למאכלים.

4. קטגוריה – המשפחה שלי

השאלה שמופיעה היא: ספרו לכולם על האנשים במשפחה

שלך - הורים ואחים.

ניתן להיעזר ולהרחיב בעזרת השאלות הבאות:

- מה אתם אוהבים לעשות עם המשפחה?
- ספרו מה היה הבילוי האחרון שלכם יחד כמשפחה.
- איך בני המשפחה שלכם עוזרים לכם?
- המורה כמובן מוזמנת לשתף חוויה משפחתית אישית שלה. למשל "בתי הקטנה התחילה עכשיו גן טרום חובה ואני מאוד מתרגשת בשבילה. אני לא מאמינה שהיא כבר כל כך גדולה!".

5. קטגוריה – התחביבים שלי

x ספרו לכולם על האנשים במשפחה שלכם

לחצו על ה-x לחזרה.

x מה אתם אוהבים לעשות בשעות הפנאי?

השאלה שמופיעה היא: מה אתה אוהב לעשות בשעות הפנאי שלך?

המורה יכולה לספר מה היא אוהבת לעשות בשעות הפנאי שלה.

ניתן להיעזר ולהרחיב בעזרת השאלות הבאות:

- יש כאן ילדים שאוהבים לעסוק בספורט? באיזה סוג ספורט?
- יש כאן ילדים שכבר נרשמו לחוגים? לאילו חוגים נרשמתם?
- כשהייתי בגילכם אהבתי מאוד לצייר. מה אתם אוהבים לעשות אחרי הצהריים?
- איך אתם מרגישים כשאתם עושים את הפעילות שאתם אוהבים?

כדאי לציין ילדים החולקים תחביבים דומים כדי להעמיק את המכנה המשותף בין תלמידים שונים.

שקופית 4: (שקופית סיום)

בשקופית זו נעצור ונביט קדימה.

המורה תקריא את השאלה שמופיעה על גבי השקופית:

מה אנחנו מאחלים לעצמנו לכבוד כיתה א'?

בשקופית נראה תמונה של ילד מביע משאלה.

אם הדבר אפשרי כדאי לערוך סבב שבו כל תלמיד יעלה משאלה/איחול עבור עצמו לשנה החדשה שהחלה. כל משאלה היא לגיטימית ויכולה להתייחס לכל תחום בחיים (לימודים, משפחה, חברים, עיסוקים).

ניתן להיעזר בשאלות הבאות:

- חשבו על משהו אחד שהייתם רוצים שיקרה השנה.
- מה ישמח אתכם אם יקרה השנה?
- השלימו את המשפט: "הלוואי שהשנה _____"

אם הילדים מתקשים להביע משאלות או מקצרים ואומרים "אני רוצה שיהיה לי כיף", ניתן לעזור להם להרחיב את דבריהם באמצעות השאלות הללו:

- מה עושה לך כיף? מתי בדרכך כלל כיף לך?
 - מה אתה רוצה שיקרה השנה ויעשה לך כיף?
 - מה כיף לדעתך בבית הספר? (הפסקות, שיעור ספורט, שיעור חשבון וכו')
- אם קשה לילדים שאין מיקוד של תחום בשאלה, ניתן למקד ולשאול:
- מה אתה רוצה שיהיה בכיתה השנה?

- מה אתה רוצה שיקרה לך בבית השנה?
- מה אתה מאחל לעצמך עם החברים השנה?
- מה הייתם רוצים לבקש ממני (המורה)?

משאלות יכולות להיות למשל:

- אני רוצה השנה ללמוד לכתוב.
- אני רוצה השנה להצליח בלימודים.
- אני רוצה השנה להתקדם בג'ודו.
- אני רוצה השנה שאחותי כבר תגדל ותשחק איתי.
- אני רוצה השנה להכיר עוד חברים.
- אני רוצה השנה ש-X ימשיך להיות חבר שלי.